

Notat om skjenkestopp i utelivet – basert på inntrykk fra politiet, kommuneoverleger og kommunalt ansatte som jobber med skjenkesaker

Kristin Buvik, Skule Wigenstad og Ingeborg Lund

Avdeling rusmidler og tobakk, Folkehelseinstituttet

Notatet er basert på datainnsamling som ble gjennomført 1-2. september i form av korte telefonintervju med ulike informanter.

Oppsummering fra intervju med politiet

Politiet har til dels vært vanskelig å få i tale og fremstår som delte i oppfatningene om skjenkestopp ved midnatt. Enkelte mener at redusert skjenketid er viktig for å forebygge vold og ordensforstyrrelser, mens andre mener at redusert skjenketid har medført flere hjemmefester. Her er det også uenighet om hvorvidt festtrykket i august er på «normalt» nivå eller om det har vært en økning. Politiet opplever uansett at det er roligere i sentrum på nattestid etter at skjenketiden er redusert.

Stor bykommune

Stasjonssjef politistasjonen mener at tidlig skjenkestopp hadde ført til mange positive endringer i byen. Folk var mer edru på byen og de gikk tidligere hjem. Men det var fortsatt mye folk i sentrumsgatene fram til kl. 01.30. De opplever fremdeles en del ordensforstyrrelser, for eksempel drikking på offentlig sted og urinering. Politiet må være synlige for å forhindre at det utvikler seg mer bråk. Påpeker at det er dårlig kollektivtilbud på natta, mange står tett-i-tett på buss hjem.

Det har vært en del henvendelser om hjemmefester og støy på private adresser i sentrum, men det er mest festbråk og handler ikke om vold eller andre problemer. På de private festene de har observert, er det ofte bare 10-15 folk. Informanten mener det er lettere å drive smittesporing privat enn på skjenkesteder. Det er langt færre voldshendelser på sentrum nattestid. Med politiblikket er dette svært positivt fordi kriminaliteten er redusert.

Politiet får varierende meldinger om skjenkesteder og smittevern. Noen skjenkesteder er flinke til å følge retningslinjene, andre ikke. Noen har særlig tette køer utenfor skjenkestedene. Folk står «som sild i tønne».

Mellomstor bykommune

Politibetjenten fortalte at byen til vanlig hadde et pulserende og stort uteliv, men at det var blitt mye stillere etter Korona. Han sier at skjenketid til midnatt legger en stor demper på stemninga i byen. Politiet sliter nå med hjemmefester og festbråk utenfor sentrum «folk ringer politiet hvis dem ikke får sove om natta». Politiet har sammen med utelivsbransjen forsøkt å få folk til å gå ut tidligere på kvelden, men har ikke lyktes med dette. Informanten sier at byen er mer tjent med å ha normale skjenketider (til kl. 03), da har politiet mer kontroll. Informanten sier også at når utestedene får ha åpent til kl. 03, så går noen hjem ved midnatt og noen går hjem senere. Han synes det er mer kontrollert at drikkinga er knytta til skjenkesteder enn til hjemmefester.

Det er ikke påvist smitte i utelivet. Politiet har hatt god dialog med bransjen og skjenkekontrollen (som kontrollerer smittereguleringene). Han synes skjenkestedene har vært flinke til å overholde reglene.

Vaktselskapene rapporterer om yngre ungdom som kommer til sentrum med poser med øl.

Liten bykommune

Stasjonssjefen forteller at innskrenkning av skjenketid skjedde etter at sommersesongen var over i byen. Skjenkestopp ved midnatt har derfor hatt liten praktisk betydning. Det har vært lite bråk knyttet til skjenkestedene og de har heller ikke opplevd flere klager på hjemmefester.

Snakket videre med en politileder for distriktet. Han sa at inntrykket var at det var veldig rolig i sentrumsområdene etter midnatt. Det var få folk i gatene og byen ble raskt tom. Han mente at august generelt var en periode med mye festing hjemme, studiestart osv., han hadde ikke inntrykk at det var noe mer hjemmefester eller støy i år enn tidligere år. Det var altså ikke en markant økning i festbråk hjemme.

Han hadde hørt at operasjonssentralen i distriktet fikk mange henvendelser og støy og bråk på hjemmefester, og at politiet ikke hadde kapasitet til å følge opp, men han hadde ikke inntrykk av at dette stemte.

Mellomstor bykommune

Leder for forebygging i utelivet sa at han ville være forsiktig med bombastiske konklusjoner. I 2008 ble skjenketiden redusert fra kl. 03 til kl. 02. Politiet hadde ført statistikk over omfanget av vold- og ordensforstyrrelser i perioden før og etter dette, og kunne vise til 25 % nedgang i volden. Dette skjedde visst i flere byer, ifølge informanten.

Men informanten er samtidig skeptisk til å stenge FOR tidlig, for da øker trykket på nachspiel. De har positive erfaringer med tidlig stengning, og han sa de ikke hadde hatt så få registrerte voldsepisoder på omtrent 30 år. De har sett i PO (politiets operasjonslogg) at det har vært en liten økning i hjemmefester, men dette har ikke vært et stort problem. Han sa at det imidlertid ville bli et problem hvis politiet måtte spre sin kapasitet rundt i boligområdene, i stedet for å ha samlet kapasitet i sentrum.

Informanten ville understreke mange ganger at redusert alkoholinntak fører til mindre problemer. Men at det var viktig å finne riktig «brekkpunkt», altså ikke stenge for tidlig og ikke stenge for sent.

Han ville også rose skjenkestedene som hadde vært veldig gode på smittevern, avstand mellom bord, bordservering og antibac.

Stor bykommune

Informanten fra politiet fortalte at de hadde sett en markant økning i tre «koder»

- Forstyrrelse av nattero
- Klage på støy
- Ordensforstyrrelser i private hjem

En av lederne i ordensseksjonen sa at det er "helt fantastisk", "det er så deilig å være politimann i byen nå". Informanten er overraska over "dårlig kollektiv hukommelse". Han mener alle har glemt hvor ille det var i sentrum i perioden med ordinær skjenketid. Utestedene hadde null kontroll, det var lange køer overalt, dårlig smittevern og masse voldsproblematikk og ordensforstyrrelser.

Informanten mener alt dette er glemt nå, og han er redd for fokus på hjemmefester, og at det fører til utvidet åpningstid igjen. Selv mener han at hjemmefester ikke har noe med skjenketider eller Korona å gjøre.

Informanten sa at det alltid er mye festing i august, det gjelder skolestart og fadderuka, men også oppstart av alt mulig annet etter ferien. Han sier det ikke har vært verre i år enn tidligere år. Og han mener at hjemmefestene ikke har noe med Korona å gjøre.

Han mente videre at det var store konsekvenser på samfunnsnivå med innskrenka skjenketid, færre folk på legevakten, mindre vold.

Han var svært skeptisk til å utvide skjenketidene igjen og mente at debatten var preget av hukommelsestap og synsing.

Stor bykommune

Forebyggende/ordenspoliti sa at de diskuterte disse sakene mye. De hadde akkurat fått noen nye tall på kroppsskader og kroppskrenkelser i sentrum på nattestid i helgene, og dette var redusert med mer enn 50 % siden i fjor. «Det er en veldig positiv spin-off».

Informanten forteller at det er mye roligere å jobbe på byen om natta, men det er noen utfordringer med smittevern. Ikke alle skjenkesteder har mulighet til å tilrettelegge like godt pga. størrelse, plassering osv.

Det å stenge med midnatt, «redder mye av natten», men det skaper noen utfordringer. Det har vært en del problemer ved steder som serverer mat (pølseboder, Burger King osv.). Der er det mye folk tett sammen, dårlig smittevern, vektene prøver å passe på, men det er ikke lett.

Kommunen har gitt mange skjenkesteder skriftlige advarsler, men ingen skjenkesteder har blitt stengt pga. smittevern. Politibetjenten mener dette er alt for svakt av kommunen.

Informanten vil ikke konkludere med om det er flere hjemmefester enn vanlig, påpeker at det er fint vær ute, mange har fortsatt sommerfølelse, det er for tidlig å si noe mer om det. «Det er ikke unaturlig med fest og moro når det er fint vær». De får ca. 25-30 meldinger om hjemmefester i løpet av en helg, han mener det er ganske vanlig. Får se hvordan det utvikler seg i oktober.

De har sett tendenser til at utelivsgjester kommer tidligere ut på kveldene, det er positivt for bransjen og for politiet. «Men deler av bransjen blør» (nattklubbene).

Han er veldig skeptisk til å utvide skjenketiden. Bransjen sliter nok med å holde forskriftene nå.

Stor bykommune

Politibetjent som hadde jobbet ute om natten forrige helg sa at det var merkbart lite vold og ordensforstyrrelser i sentrum. Det var ikke en eneste problematisk episode knyttet til utelivet. De hadde imidlertid mange opplevelser med hjemmefester. Hun sa at deler av byen var som et festivalområde der folk gikk inn og ut av vinduer og leiligheter. Mye klager fra naboer. Ikke problemer knyttet til vold og ordensforstyrrelser på hjemmefestene, men «vanlig festbråk som tok fra folk nattesøvnen».

Noen skjenkesteder i byen hadde visst forsøkt å ha åpent etter midnatt, uten alkoholserving. Men folk gikk bare hjem når de ikke fikk drikke noe annet enn brus og Munkholm.

En ansatt i staben fortalte at det hadde vært en firedobling i antall henvendelser om private fester og støy i år, sammenliknet med i fjor. Men informanten var veldig tydelig på at det kunne skyldes at terskelen for å ringe politiet for nabostøy er mye lavere nå på grunn av Korona.

Mellomstor bykommune

Utestedene har respektert skjenkestoppene, men politiet opplever at folk blir lengre i sentrum enn tidligere. De samles på matsteder og der er det mindre smittevern. Taxikøer er også lange. Men dette skiller seg ikke så mye fra da de hadde normal skjenketid.

Informanten forteller om økning i omfanget av innrapporterte hjemmefester til politiet. Har ikke kapasitet til å være på alle. Informanten forteller at hjemmefester starter tidligere. Klagene kommer fra klokka 01, ikke 03. Patruljene forteller at det ikke er flere folk på festene, men tidspunktet for festen har forflyttet seg. Medietrykket kan ha gjort terskelen for å melde fra lavere. Det er lite utagerende festing, mange meldinger om høy musikk, men ikke mer problemer enn det. Ingen fakultetsfester på campus på universitetet. Vet lite om hva som skjer på hybler, så lenge det ikke blir bråk.

Informanten rapporterer (med forbehold) om mindre vold og ordensforstyrrelser. Alkoholinntaket i sentrum blir mindre, mindre alkohol gir mindre vold. Færre i fyllearresten enn før. Folk kommer litt tidligere på byen, men ikke så tidlig at de får like mange timer fest. Nå er de på byen 2 timer istedenfor 4 timer.

Informanten mener det er åpenbart at mindre alkohol gir bedre smittevern. Vurderingsevnen forsvinner ved alkoholinntak. Det verste er mange som står tett. Hvis man låser seg til et utested vil det være en fin tanke. Lavt lydnivå vil være et godt mulig tiltak.

Oppsummering etter samtaler med kommuneoverleger (KOL)

Erfaringene med innskrenket skjenketid varierer, og ser ut til å være påvirket av lokale forhold. Generelt vil større byer, og steder med stort innslag av studenter, oftere ha opplevelsen av at skjenkestoppene har bidratt til vekst i private fester, og dermed oftere være negativ til skjenkestoppene. I mindre byer, og på steder uten studenttilstrømming, har det ikke vært merkbar økning i privatfester, og der var man generelt sett positive til skjenkestoppene.

Flere mente, basert på eget inntrykk og rapporter fra næringen, at det før skjenkestoppene særlig var i tiden etter kl. 01.00-01.30 på natten at utfordringene med å overholde smittevernsreglene ble større. Noen mente at hovedutfordringen var å finne i ungdomskulturen, og ungdommers oppfatning av at "man bare blir litt syk". Klemming og det å drikke fra samme flaske ble nevnt. Det ble ansett som vanskelig å vite om dette påvirkes av om festen foregår privat eller på et skjenkested.

Det var også delte meninger når det gjaldt hvorvidt tiltaket burde videreføres. Noen var klart for videreføring - enkelte mente også at en ytterligere innstramning kunne vært bra, mens andre var like klart mot videreføring. Også her var det en tendens til forskjell mellom mindre og større steder. Privatfester ble generelt oppfattet som en større utfordring for smittesporing på større steder.

Enkelte foreslo en justering av tiltaket slik at åpningstiden ble utvidet til ca. kl. 01.30. Dette var hovedsakelig begrunnet i at det kanskje ville redusere sannsynligheten for hjemmefester. Bordbestilling med registrering av kontaktinfo ble også nevnt som et positivt smittesporingstiltak.

Stor bykommune

KOL tror redusert skjenketid har ført til forverring av smittespredning og at det har vanskeliggjort smittesporing i betydelig grad. Forteller om veldig mange privatfester. De tenker at ungdom er på utested til kl. 24, og på vei hjem finner de ut at det er fest et eller annet sted, og går dit. Ungdommen har selv ikke oversikt over hvem som har vært til stede på privatfester.

Ang. videreføring av redusert skjenketid/justering av skjenketid: Synes man kunne finne «mellomløsninger». De tenker at servering ved bordene er viktig å få gjennomført ordentlig. KOL påpeker at det er positivt at enkelte små skjenkesteder i sentrum har innført bordreservering (også puber), slik at man i etterkant har kontaktinfo til alle. De tenker at dette kan være vanskeligere for større steder, men foreslår inntaksstopp, dvs. ikke slippe inn flere når alle bord opptatt. Dette vil forbedre muligheten for å overholde servering ved bordene, og unngå oppbygging av kø i baren.

Stor bykommune¹

KOL tror ikke smittespredning og sporing er påvirket av redusert skjenketid. Har ikke hatt spredning på utesteder, og heller ikke fra privatfester. Har vært heldig – privatfester har eksplodert. Har tett kontakt med utesteder, de har utarbeidet en veileder i fellesskap. Utestedene fremstilles som flinke og tøffe. Utestedene rapporterer om færre gjester, men mer hjemmefester, hvor ingen passer på. I følge KOL har smitte i byen i all hovedsak vært tilknyttet reisevirksomhet.

KOL foreslår skjenketid til 01.30 eller 02.00. Da vil det kanskje bli færre privatfester. Vektene passer godt på. Bordreservering er også god idé som praktiseres flere steder. Det bidrar til enklere

¹ Basert på telefonsamtale og e-post

smittesporing, og mindre vandring fra bar til bar. På noen skjenkesteder er det mulig å «kjøpe» bord for 500 kr. Pengene brukes til mat og drikke, men betyr at kontaktinfo finnes for en av deltakerne. Skal være faste bordgrupper – vandring mellom bord ikke lov.

Skjenkestopp kl. 24 synes helt klart å ha redusert utfordringene med å få gjestene til å følge smittevernreglene. Forbudet har medført at det blir færre gjester og at beruselsesnivået ikke blir like høyt. Når vi likevel problematiserer dette, er det fordi festingen i større grad nå foregår i folks hjem. Folk slutter ikke festen kl. 24. Politiet melder om svært mange henvendelse knyttet til festbråk på private adresser. Selv om det totale antallet personer nok oftest er færre i private hjem enn på utesteder, vil plassen være trangere og ingen vil håndheve avstandskrav. Det er også en større risiko for andre rusrelaterte hendelser som vold og overgrep enn på et utested med personale og vektere. Forutsatt at utestedene håndhever smittevernreglene som vi har erfaring med at de gjør, vil normal skjenketid ved utestedene både kunne være tryggere og sikre smittevernet i større grad.

Mellomstor bykommune

KOL opplevde at det var krevende på byen i sommer. Enkelte skjenkesteder var flinke til å følge opp reglene, men ikke alle. Redusert skjenketid betyr at alle betaler prisen for de som ikke følger reglene. Vanskelig å bedømme hvor hardt man skulle slå ned på brudd på smittevernregler, når det ikke var noen smitte. Skjenkestoppet var derfor god løsning for kontrolliden, og har fungert, men vanskelig for næringen.

KOL synes det er en god idé å videreføre redusert skjenketid, særlig med tanke på den forventede økte smitten fra november til februar, samt med tanke på julebordsesongen.

Mellomstor bykommune

KOL rapporterer om ingen forskjell med redusert skjenketid. Kommunen har ikke hatt utbrudd knyttet til skjenkested/festing. KOL har ikke sett eller hørt noe om flere hjemmefester. Kommunen hadde normal skjenketid inntil 8. august.

KOL ønsker normal skjenketid for bedre oversikt og kontroll. Tror ikke tiltak inne på skjenkesteder (for eksempel inntaksstopp etter kl. 23) vil ha betydning fordi hovedutfordringen er og har vært køen utenfor og mye folk i gatene.

Mellomstor bykommune

KOL forteller om mer uro i tilknytning til hjemmefester, dette er i hvert fall inntrykket fra media. Dette startet allerede før studentene kom tilbake. Et problem er også ansamling av folk rundt og i matserveringssteder (kebabkiosker etc.) om natten (åpent til 0400 – 04.30). Har hele tiden hatt godt samarbeid med skjenkenæringen, og opplever god oppfølging og kontroll. Nå er det mer uoversiktlig. Mer bråk, og inntrykk av dårligere overholdelse av smittevernreglene på privatfester. Tror personlig at skjenkestoppet virker mot sin hensikt.

Tilbakemelding fra skjenkenæringen: Ønsker å gjøre en god jobb, men vanskeligere etter ca. kl. 01. Vet ikke hva næringen trenger for å bli bedre rustet. Kan eventuelt styrke skjenkekontrollen, noe de allerede har gjort i noen grad, og har jo anledning til å inndra bevilling hvis ikke overholdelse av smittevern.

Liten bykommune

Har vært forskånet fra mye smitte. Mener at redusert skjenketid har medført mindre sammenstimling av folk på nattestid.

Synes det vil være fornuftig å videreføre skjenkestoppene til smittetrykket blir lavere.

Stor bykommune²

Har ikke hatt generell smittespredning. Etter sommeren har smitte vært knyttet til reisevirksomhet. En utfordring har vært at ønsket om gode smittetiltak ikke har vært mulig å gjennomføre. Særlig etter kl. 01. Tror på grunn av dette det er en fordel at skjenkesteder stenger kl. 24. Det gjør det lettere å styre. Har ingen følelse av at det har blitt flere hjemmefester, det ville vært det samme uansett.

Tenker at redusert skjenketid bør videreføres, men ønsker seg bedre og klarere føringer for hvordan tiltaket skal håndheves. Politiet bryr seg ikke (er ikke smittepoliti), og det er vanskelig når det reguleres gjennom smittevernloven (det er ikke noe smitte). Vet ikke hvor sterkt ansvar utestedene har for å følge opp. Utfordringer knyttet til «ståbord».

I byen har det ikke vært beskrevet en økning av hjemmefester eller at det er veldig store uoversiktlige fester slik det har vært beskrevet fra andre byer. Det har ikke kommet slike meldinger fra politiet eller andre. Kommuneoverlegens personlige oppfatning er også at det sammen med studentstart vil være flere hjemmefester uansett, men her er ikke alle enig.

Før stengingen var det en utfordrende situasjon. Ønsket er normale åpningstider med overholdte smitteverntiltak, men inntrykket er at det nesten er umulig. Vi klarte ikke få kontroll på smitteverntiltakene etter kl. 01 på natten. I noen tilfeller er det serveringsstedene som tydelig ikke overholder regelverket, mens det i andre tilfeller er nærmest umulig for serveringsstedene å få til, grunnet oppførselen til befolkningen utover natten.

Når vi har nærmest ingen lokalt smittet, og tester over 400 i byen, har vi godt inntrykk av smittesituasjonen. Dersom situasjonen fortsetter nedadgående kan åpningstider normaliseres, men det vil ikke være mulig å overholde gode smitteverntiltak. Dersom situasjonen er mer usikker, slik det har vært nå etter sommeren, vil anbefaling være å stenge midnatt med bedre smitteverntiltak fram til da.

Det har vært utfordrende å håndheve lovverket. Politiet har liten interesse for smittevern og har lagt håndtering av dette til kommunen. I byen har dette vært lagt til smittevernloven og evt. hastevedtak, noe som heller ikke har fungert veldig bra. Rapporter kommer kanskje 3 dager etter hendelse og vi kan ikke vise til at tiltaket gjøres grunnet den akutte smittesituasjonen da vi ikke har hatt lokal smitte i byen siden i vår.

Det meste har vært enklere å overholde etter at skjenketiden ble redusert. Det eneste som har hatt en «forverring» er mer press på torget og matutvalgene der. Dette er et fokusområde for oss nå, samtidig som det er ute over et stort området og trolig ikke samme smitterisiko som det ville vært innendørs.

² Basert på telefonsamtale og e-post

Jeg tenker at dersom anbefalingene er at smitteverntiltakene og avstandsregel skal overholdes godt på serveringsstedene, også i en periode med lavt smittepress, så må åpningstider være redusert. Alternativet er at kommunen får tydeligere verktøy og instruks på hvordan de kan håndheve anbefalingene slik at det blir tatt bort fra smittevernloven og hastevedtak.

Mellomstor bykommune³

De første dagene etter innføring av skjenkestopp ble det fra politiets side rapportert om ansamlinger i sentrum, gjerne utenfor utestedene. Denne informasjonen har jeg ikke fått den senere tiden, og har heller ikke inntrykk av at det er en økning i hjemmefester. Snakket med en representant fra politiet i går som heller ikke kunne bekrefte dette. Vedkommende mente nok at i den grad det var blitt noe mer hjemmefester, så var det heller et resultat av innrykk av studenter til byen enn skjenkestopp.

Det kan imidlertid nevnes at det i forkant av skjenkestopp var noen få henvendelser fra politiet om kødannelse utenfor utestedene. Dette har blitt en mindre utfordring etter skjenkestopp. Samtidig tror jeg disse kødannelsene har så vidt marginal smittemessig betydning sammenlignet med mye annet som foregår.

Min konklusjon er vel derfor at jeg ikke har noen sterke argumenter verken for eller imot forlengelse av skjenkestopp.

Mellomstor bykommune⁴

Tross mye diskusjon ser det ikke ut til at redusert skjenketid har ført til vesentlig økning av private fester og tilhørende ugreie i byen.

I den grad det er mulig å ta stilling til om tidlig skjenkestopp har ført til mer eller til mindre smittefarlig adferd vil jeg i min kommune anse at svaret – med en viss grad av usikkerhet fordi vi ikke har annen kartlegging enn tilbakemeldinger fra politiet, fra næringen og «synsingen» til de vi snakker med – er mindre. Jeg vil derfor gi en (svak) anbefaling om å forlenge vedtaket bedømt etter de lokale forholdene her.

Mellomstor bykommune⁵

Informanten forteller at det er roligere og mindre folk. Men ferien er slutt og det er vanskelig å si hva er hva. Det har vært noe mer bråk på hjemmefester.

Informanten har inntrykk av at dette er et nyttig tiltak og ser gjerne at dette fortsetter.

Mellomstor bykommune

KOL er positiv til skjenkestopp, og synes egentlig det burde stenge kl. 22. Hadde tenkt at det ikke går bra når skjenketidene ble utvidet, og mener at hun fikk rett. Mener at det er nordmenns kultur å bli dumme i fylla.

³ Basert på e-post

⁴ Basert på e-post

⁵ Basert på e-post

Synes skjenkestoppen skal videreføres. Synes andre kulturarrangementer også bør holde stengt. KOL synes ikke skjenkesteder og opera etc. har «livets rett» i den situasjon vi er i, fordi det får for mange konsekvenser.

Stor bykommune

KOL mener at tiltaket har gitt mindre vold og sannsynligvis også mindre smittetrykk. Byen hadde allerede innskrenket skjenketid til kl. 00.30, med bakgrunn i at alkoholbruk og fyll er risikofaktor. Det er mulig at det kan ha ført til flere hjemmefester, men KOL tror likevel at det er i mindre skala, altså at det totalt sett festes mindre enn ved full åpningstid.

Smittevernmessig er tiltaket positivt og bør videreføres.

Mellomstor bykommune

Har ikke hatt smitte før eller etter skjenkestoppen. KOL er for så vidt glad for begrensningen nå som de driver med smittesporing. Ettersom det ikke har vært smitte har skjenketidsbegrensningen ikke hatt praktisk betydning. KOL har opplevd at skjenkestedene slet med å unngå nærkontakt mellom gjester.

KOL mener det er en fordel å videreføre skjenketidsbegrensningene ut fra smittehensyn, forutsatt at det ikke blir for mye privatfester. Han tenker at det er veldig vanskelig å opprettholde smittevernreglene uansett om festen er privat eller på skjenkested, og vurderer at dette har mer med ungdomskultur å gjøre enn skjenketidsreglement. Ungdom holder ikke avstand (klemming, drikke av samme flaske etc.), verken hjemme eller på byen.

Liten bykommune

KOL forteller at redusert skjenketid ikke har hatt noe praktisk betydning. Ingen smitte verken før eller etter. Ser i nasjonale media at privatfester er et problem, men det er ingen informasjon som tyder på at det er slik i byen.

Derfor også vanskelig å si om tiltaket bør videreføres eller ikke.

Mellomstor bykommune

Tidlig skjenketid har hatt liten innvirkning. Det er lite smitte, men de vet ikke hvorfor. Kanskje redusert skjenketid har hatt en effekt. Ingen store saker på serveringsteder.

Mange hadde vært ute og reist noe som medførte litt økt smitte, men dette hadde neppe sammenheng med skjenketiden.

KOL synes det er vanskelig å si om skjenkestoppen burde videreføres. Jo mer alkohol som drikkes, jo vanskeligere er det med avstand. I utgangspunktet en god ting med begrenset skjenketid. Men det virker som folk har hjemmefester og inntrykket er at mye av smitten sprer seg privat.

Inntrykket er at bransjen mener folk flytter festen hjem. Dette er en bekymring. I møte med bransjen i dag fikk KOL høre at de opplever at gjestene som vanligvis kommer på skjenkestedene har vært ute og spist kommer til skjenkestedet etterpå. Nå blir gjestene sittende på spisestedet, noe som ikke er ønskelig. De sitter og drikker etter de har spist. Folk kommer ofte på byen rundt kl. 23. Nå tjener de neste ikke penger. Dette burde inn i en helhetsvurdering, mener informantene.

Navnelister på gjester kan være en god løsning når det gjelder smittesporing, men serveringssteder er allerede presset og har lite ressurser. Hvordan skal de klare dette? De har det økonomisk vanskelig.

Mellomstor bykommune⁶

Informanten sier at innskrenking av skjenketid har vært nyttig. Økningen i privatfester har vært liten. Køer og trengsel i byen har vært omtrent som før innskrenkningen, men det har vært mindre bråk enn før. Mener at dette er primærførebygging som er bra å drive med. Byen har ikke hatt noen "intern" smitte siden april – kun noe smitte direkteimportert fra utlandet.

KOL konkluderer med at skjenkestopp kl. 24.00 er et nyttig smitteverntiltak.

Vi har også gjennomført tilsyn med utelivsbransjen i et samarbeid med andre etater. Kanskje kan vi se konturene av at primær forebygging lønner seg? Vi har kun hatt noen få tilfeller av importsmitte til i byen siden april.

Mellomstor bykommune

KOL synes ikke innskrenkingen har hatt noen betydning. I sommer var det en del hjemmefester, men nå i høst har det ikke vært det. Politiet rapporterer også om det samme. Kommunen har hatt et smitteutbrudd, der smitte importert fra utlandet spredte seg til 6 personer på en hjemmefest.

Informanten kunne tenke seg at skjenketiden ble utvidet til for eksempel 01.30. Da ville det bli mindre fristende å dra på privatfest etterpå.

⁶ Basert på samtale og e-post

Oppsummering av samtaler med kommunalt ansatte som jobber med skjenkesaker

Vi har vært i kontakt med personer som arbeider med kommunale skjenkebevillinger og skjenkekontroll. De er primært utdannet jurister. Det er hovedsakelig kommunenes egne skjenkekontrollører eller private vaktelskap som gjennomfører smittevernskrollene.

Flere av de store kommunene melder om en økning av fester i privat regi, og inntrykket er her at smittevern, avstand og antall gjester ikke overholdes på disse ansamlingene. Det har generelt vært få rapporterte brudd på alkoholloven i hele vår, og skjenkenivået har gått ned etter reduksjon av skjenketiden. Enkelte opplever at festen starter litt tidligere på byen, men samlet sett er det færre timer med alkoholkonsum. Flere informanter opplever store ansamlinger knyttet til matservering og taxi-køer når alle skal ut av utestedene samtidig. På disse stedene har kommunen mindre kontroll og tilsyn.

De fleste informantene opplever at skjenkestedene har gjort en god jobb med å overholde hygienetiltak og avstand. Unntaket her er skjenkekontrollen i en kommune på Vestlandet som mente det var umulig å overholde smittevern etter klokken tolv. De fleste melder at utestedene tar til seg tilbakemeldinger fra kommunen og kommuneoverlegen. Da flere av kommunene har hatt lite smitte i samfunnet og ingen smitteutbrudd tilknyttet utesteder verken før eller etter 8.august, er det vanskelig å vurdere om tiltaket har hatt ønsket effekt. Flere fremhever samtidig de store negative økonomiske konsekvensene tiltaket har hatt for bransjen. Politisk ledelse i flere av kommunene har også gått ut offentlig mot den tidlige skjenkestopp.

Generelt er inntrykk at informantene fra store byer mener tiltaket ikke bør videreføres da de mener utestedene har bedre kontroll enn hjemmefester.

Enkelte av informantene etterlyser mer veiledning fra sentralt hold. Bransjen har mange spørsmål som det er vanskelig å svare på. Det er også ulike tolkninger av reglene.

Nedenfor gjengis informantenes uttalelser.

Stor bykommune

Informanten opplever at reglene håndteres godt av skjenkestedene. Skjenkestedene stenger når de skal og er lojale. Kommunen opplever å få mange henvendelser som de ikke har noe med å gjøre, for eksempel om hjemmefester. Det er også mye drikking i båter på brygga.

Informanten mener at skjenketiden bør justeres. Enten oppheve skjenkestopp, utvide skjenketiden og eller å stenge inngangen til skjenkestedene kl. 23. Dette kan innebære at folk kommer tidligere på byen. «Festen er ikke ferdig klokken 24». Informanten mener det skulle være mulig å samle inn informasjon om hvem som er på skjenkestedene. Mye arbeid for de store stedene, men overkommelig.

Informanten skulle gjerne hatt en veileder. Han opplever at det er mange spørsmål og uklarheter. Opplever det er vanskelig å komme gjennom til sentrale myndigheter. For lite fokus på hva stedene gjør. Mange har veldig mange vektore, men det er ikke alltid gjestene hører.

Mellomstor bykommune

Informanten forteller om kaos med skjenkestedene i starten. I kontakten med skjenkestedene er hun positiv overrasket over hvordan de har tatt den tidlige skjenkestopp. Bra det kom som et nasjonalt krav. Mer forståelse. Mer kaotisk når kommunen lagde egne regler. Alle respekterer stengingen, men de ser mye folkeansamlinger i bybildet. Det er flere folk inne på steder uten skjenkebevilling, som for eksempel gatekjøkken. Kommunen har ingen kontroll på disse stedene, så de burde nok få mer hjelp og kontroll. Det er kaldere i nord, så ikke så mye parkfester.

Tidlig skjenkestopp har ikke gitt noen store problemer, men vet lite om hva som skjer i det skjulte.

Fra kommunens side er det behagelig med tidlig skjenkestopp, men skjenkestedene kommer til å gå konkurs. For noen år siden var det fullt kaos da kommunen ønsket å stenge klokka 02. Da må kulturen endres.

Kommunen har egne kontrollører som gjennomfører smittevernkontroll og skjenkekontroll. Bransjen stiller mange spørsmål om smittevern som kommunen synes er vanskelig å svare på. Kontrollørene mangler erfaring som smittevernkontroller. Kan være kontrollørene gir forskjellig svar. Derfor er de forsiktig med å veilede.

Stor bykommune

Informanten har inntrykk av at det er mye mindre vold og ordensforstyrrelser i sentrum etter innskrenket skjenketid. Det har samtidig vært veldig få brudd på alkoholloven. Festnivået i sentrum har gått ned. Men bransjen begynner å bli lei, det samme gjelder gjestene. Folk er lei av regler – ser dette også i utelivet.

Informanten sier at bransjen snakker om at når det stenger så tidlig som ved midnatt, så vil mange tenke at de ikke gidder å gå på byen fordi det stenger så tidlig, derfor tar de heller festen hjemme. Bransjen selv mener at det er et skjæringspunkt rundt kl. 01.30. Da er det åpent sent nok til at folk gidder å gå ut, og også sent nok til at folk ikke orker nachspiel.

Men oppsummert ville informanten understreke: når alkoholen går inn, går vettet ut. Jo lengre det er åpent etter midnatt, jo mindre smittehensyn tar gjestene.

Mellomstor bykommune:

Kommunen har ikke hatt så mange skjenkekontroller, derfor er det vanskelig å svare på spørsmålene. De hadde en kontroll den helga hvor det ble innført, da var det ikke mange avvik, men det har det ikke vært tidligere heller. Så altså ingen endring. Vet ikke om det blir mer hjemmefester. Synes det rapporteres om få avvik fra skjenkekontrollen, men privatpersoner melder om at folk står tett.

Informanten er usikker om det har vært en effekt av tidlig skjenkestopp.

Utfordringen synes å være at kø og det at det er for mange inne på utestedet. Avstand er vanskelig, men hvordan man skal redusere det er vanskelig. Kjenner ikke registrering av gjester, men usikker om det er gjennomførbart.

Liten bykommune

Skjenkeansvarlig i kommunen legger merke til at det rapporteres om hjemmefester. Kanskje ikke i kjempestort omfang, men politiet har hatt flere episoder med dette. Kommunen har ikke hatt smitte i det siste, så effekten av tidlig stenging/hjemmefester er vanskelig å si noe om. Informanten

opplever at risikoen er større på hjemmefester da de ikke forholder seg til at det ikke skal være mer enn 20 personer og smittevern. Ingen smitte knyttet til skjenkesteder.

Informanten tror ikke tiltaket om tidlig stenging har effekt da folk mange fester hjemme uten avstand og smittevern. Det blir flere på hjemmefester og bransjen opplever det som utfordrende. Når smitten er under kontroll i byen og landet, så tenker informanten at skjenkesteder med restriksjoner (bordservering, avstand) virker å være tilstrekkelig.

Tror det hadde vært mulig å registrere gjestene på skjenkestedene.

Stor bykommune

Skjenkeansvarlig i kommunen forteller at det har vært rolig på byen etter at det ble innført redusert skjenketid. Det er mindre å gjøre. Bransjen gjør som de får beskjed om både med tidlig stenging og tiltakene de er pålagt. Det er vært mindre smittevernbrudd på utestedene etter skjenketidinnstramningen. De har ikke fått informasjon fra kontrollørene om økt festing privat.

Informanten trodde tidlig skjenkestopp var et godt tiltak, men nå er inntrykket at bransjen har tatt smittevern seriøst og vært flinke til å følge opp påpekinger fra kommune/kommuneoverlegen. Nå er inntrykket at dette fungerer bra og at det fremstår som det er kontroll. Så lenge det er sitteplasser og ikke flere rundt bordet enn avstandskravet, så hjelper dette mye. Har også hatt krav om matservering hele perioden. Nattklubbene med dansing har enten lagt om konseptet eller stengt deler av lokalet. Det er ikke krav om at alle skal sitte, men det skal være sitteplasser til alle. Det er lettere med kontroll hvis alle sitter. Skjenkestedene har valgt å gjøre det sånn for å ha kontroll. Informanten forteller at det er en utfordring med matboder. Kommunen har brukt vakter som skal hjelpe utesteder med køen.

Informanten tror det er vanskelig å registrere gjestene på skjenkestedene.

Stor bykommune

Erfaringen er at det var vanskelig å håndtere smittevern før skjenkestopp ble innført. Det oppleves som enklere nå. Folk er ikke så fulle. Informanten synes det noe av det beste som er innført. Enkelte i bransjen synes det er bra. Flere har gjort tiltak for å få folk til å gå tidligere ut på byen. Informanten mener at smittevernhåndtering etter kl. 24 er umulig. De har ikke inntrykk av mye nachspiel etter gjestene har dratt fra sentrum ved stengt tid. Noen er igjen for i byen for å spise mat. Klokka 01 er byen tom. Informanten ønsker tiltaket skal fortsette, og tror ikke registrering av gjestene vil være mulig.

Mellomstor bykommune

Politi og skjenkekontrollen melder at beruselsen har gått ned, siden gjestene er ute kortere. Utestedene har vært flinke med tanke på avstand og smittevern gjennom hele perioden. Den største utfordringen er at alle går hjem samtidig og det blir store folkeansamlinger. Ved skjenkestopp 03.00 ble byen tømt gradvis fra 24.00 og frem til 03.00, men med skjenkestopp 24.00 er alle på byen til skjenkestopp. Det betyr mye folk på gatekjøkken, matvognen. Der er det ikke mye smittevern i det hele tatt. De jobber med informasjon til gatekjøkken. Opplever det gir mindre smittevern. Politiet

melder om flere fester, men rekker ikke rykke ut. Informanten mener at terskelen for å klage er nok lavere.

De fleste utestedene er flink til å følge smittevernreglene og har begrenset antall sitteplasser inne i lokalet. Det har derfor ikke så mye å si for smitte om gjester sitter på serveringssteder til 24.00 eller 03.00 iht smittevern. Vi har hatt noen få avvik på smittevernkontroller, men disse går mer på kravet om bordservering (ingen endring med skjenkestopp 24.00). Antall sitteplasser og plassering av bord og stoler er godt ivaretatt.

Informanten har sett en liten endring med at folk er begynt å gå på byen tidligere enn normalt.

Det virker som om det generelle promillenivået er litt lavere ved skjenkestopp 2400 enn 0300. (dette kan være tilfeldig)

Politiet har bemerket at folk oppholder seg lengre i byen etter skjenkestopp 24.00, de har det ikke travelt med å komme seg hjem. Uteplassene er flinke med å holde orden og avstand i kø inn på uteplasser, men det samme kan ikke sies om gatekjøkken hverken vogner eller innendørs. Her er det ikke orden på kø, og ikke 1 meters avstand. Ganske fullt inne på disse plassene.

Politiet melder om en økning i meldinger om hjemmefester, de har ikke hatt kapasitet til å rekke over alle meldinger. Før kunne meldinger om bråk fra hjemmefester komme rundt 03.00 og mot morgenen, men nå kommer de fra 01.00 og mot morgenen.

Bransjen tar smittevern alvorlig, de vil ha åpnet og vil gjøre dette rett.

Kommunen melder om at det er blitt flere smittfarlige situasjoner i gatene ved at folk ikke drar hjem og det samler seg mye mer folk i sentrum og ved gatekjøkken/ kiosker, samt at vi ser en økning i hjemmefester.

Stor bykommune

Informanten sier de er i en heldig situasjonen med lave smittetall. Fornøyd og overrasket. Ser at tidlig skjenkestopp medfører festing andre steder. Politiet sier oppdragsmengden var altfor stor – det er en fase som er knyttet til studiestart. Ordensforstyrrelser i private hjem øker og det er lite smittevern. Kommunen er også bekymret.

Kommunen kontrollerer smittevern på skjenkesteder hver torsdag, fredag og lørdag. Det gir et oppdatert bilde av hvordan utelivsbransjen håndterer dette. I forbindelse med studieoppstart er det mange sosiale sammenkomster også utenfor utesteder.

Kommunen har ukentlige møter med studiestedene hvor smittetallene er tema. Så langt er de fornøyd. Men informanten klarer ikke å se at dette er et direkte utslag av kortere skjenketid.

Konsekvensene for næringen er store. Det er ønskelig med en ny vurdering. Informanten mener at skjenkestopen ikke bør videreføres.

Informanten er usikker på om private fester har god smittesporing. Enkelte utesteder har skaffet verktøy for å sikre gjestelister. Virker som et effektivt bidrag. Sosial aksept blant gjestene om å dele dette.

